

Telekom Slovenije

Strategija in regulativa

Številka. 18601 -
Datum: 23.2.2018

**Agencija za komunikacijska omrežja in storitve
Republike Slovenije**
Stegne 7
1000 Ljubljana

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve
REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	28.02.2018	Št. z. 10m-04
Številka zadeve:	38243-5/2017/19	Pril.
Vrednost:		Web

Zadeva: Pripombe na Analizo spremembe splošnih aktov o določitvi prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta, o kakovosti univerzalne storitve in načinu izračuna neto stroškov

Zveza: Analiza objavljena na spletni strani Agencije dne 22.12.2017, zadeva št. 38243-5/2017/

Spoštovani,

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: Agencija) je dne 22.12.2017 objavila dokument za javno razpravo: Univerzalna storitev - Analiza vpliva spremembe splošnih aktov o določitvi prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta, o kakovosti univerzalne storitve in o načinu izračuna neto stroškov (v nadaljevanju: Analiza), v kateri je Agencija po opravljeni analizi in v skladu s 124. členom ZEKom-1 v predlogu splošnega akta o določitvi prenosne hitrosti določila novo prenosno hitrost za funkcionalen dostop do interneta, ki omogoča širokopasovni dostop. Nova predlagana prenosna hitrost za funkcionalen dostop do interneta je 10 Mbit/s.

V okviru Analize se Agencija sklicuje na ZEKom-1, ki v 124. členu določa, da mora agencija preveriti stanje glede prenosne hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta. Agencija s splošnim aktom določi prenosno hitrost, primerno za funkcionalen dostop do interneta, in rok, v katerem jo je potrebno doseči, pri čemer ta rok ne sme biti daljši od dveh let. Prenosna hitrost, ki omogoča širokopasovni dostop, se določi, če širokopasovni dostop že uporablja vsaj polovica gospodinjstev v Republiki Sloveniji. Upošteva se tista prenosna hitrost, ki jo uporablja vsaj 80 odstotkov gospodinjstev z obstoječim širokopasovnim dostopom.

Pri navajanju razlogov za določitev nove predlagane prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta se Agencija sklicuje, na to, da se je v času od uveljavitve odločbe št. 38243-8/2016/1 z dne 21.11.2016 o določitvi izvajalca univerzalne storitve priključitve na javno komunikacijsko omrežje (v nadaljevanju: Odločba USO) do danes, zgodilo nekaj sprememb, ki po mnenju Agencije zahtevajo ponoven premislek o tej zadevi sprejetih sklepih. Med temi razlogi Agencija navaja: »Na trgu elektronskih medijev se je zgodil pomemben premeš, ki je povečal pomen internet dostopa do vsebin, saj sta se dva pomembna TV programa umaknila iz multipleksa in sta dostopna samo preko interneta. Širi se uporaba e-storitev, ki mora biti omogočena vsem prebivalcem Slovenije, kar pomeni z drugimi besedami, da mora biti funkcionalen dostop do interneta na voljo vsakemu posamezniku na lokaciji stalnega prebivališča. Če dostop ni omogočen, pride do digitalne izključenosti. Iztekel se je rok za izpolnitev splošne obveznosti pokrivanja, ki jo je z odločbo o dodelitvi radijskih frekvenc za ponujanje storitev 4G, dobila družba A1 Slovenija (tedaj Si.mobil). V kontekstu izvajanja univerzalne storitve je pomemben predvsem njen učinek na dostopnost mobilnega interneta in na povečanje dosegljivosti širokopasovnih povezav tudi na območjih z redko poselitvijo. Kažejo se tudi prvi učinki izvajanja strategije Digitalne Slovenije 2020, kjer je pomembno zlasti spoznanje, da operaterji vidijo povpraševanje po kakovostnem internetu tudi na področjih z redko poselitvijo. Kljub temu izražen tržni interes za pokrivanje redko naseljenih območij s širokopasovnim omrežjem visoke hitrosti ni pokril vseh belih lis«. Pri obrazložitvi stanja na trgu Agencija še dodatno navaja, da: »V Sloveniji je prišlo do spremembe na trgu, ki vplivajo na povečanje povpraševanja po pasovni širini iz naslova vsebin, ki so zahtevne za prenos preko interneta. Priljubljeni TV programi in vsebine niso več dosegljivi preko

prizemnih radiodifuznih oddajnikov, temveč se v večjem delu selijo na kabelsko in IP omrežje (IP televizija in OTT) in v manjšem delu na druge alternative, kot npr. satelit. Čeprav gre za poslovno odločitev ponudnikov vsebin, to na drugi strani pomeni povečan pritisk na ponudnike komunikacijskih storitev na strani povpraševanja. Problematična so zlasti območja, ki so daleč od komunikacijskih vozlišč, kjer je težko zagotoviti primerno hitrost. Prenašanje IP televizije preko FWBA sicer pomeni velik izziv za mobilne operaterje, saj se pri prenosu ni mogoče zanašati na »oversubscription«, ki sicer velja za običajni (brskalniški) internet promet. Dostop do televizije preko FWBA je sicer že dostopen na trgu pod komercialnimi pogoji, tako da tudi ta zahteva ne predstavlja nesorazmernega bremena za ponudnike«

Glede na zgoraj povzete navedbe Agencije, je le ta med ključne razloge za potrebnost po določitvi nove predlagane prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta, ob splošni rasti povpraševanja po priključkih širokopasovnega dostopa do interneta, štela še impulz spremembe poslovne ponudbe pomembnega ponudnika vsebin, ki niso več dostopne preko prizemnih radiodifuznih oddajnikov. Zaradi take odločitve ponudnika vsebin pa je po obrazložitvi Agencije pričakovati, da se bo delež uporabnikov, ki spremljajo televizijski program preko širokopasovnega omrežja še povečal.

Navedeno kaže na to, da je Agencijo pri ugotavljanju potrebnosti po določitvi nove predlagane prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta vodila posledica prenehanja možnosti dostopa do določenih komercialnih TV programov preko prizemnih radiodifuznih oddajnikov, kar je bilo vzrokovano s spremembo poslovne ponudbe nosilca programov. Posledično navedenemu Agencija zaradi spremembe poslovne ponudbe nosilca programskih vsebin, ki zaradi take spremembe poslovne ponudbe niso več dosegljivi preko prizemnih radiodifuznih oddajnikov, in s tem posledično možnim povečanjem povpraševanja pri uporabnikih za te storitve preko širokopasovnega dostopa do takih vsebin, t.i. IP televizijo uvršča v kategorijo univerzalnih storitev in posledično nosilcu izvajanja univerzalne storitve v Republiki Sloveniji nalaga obveznost zagotavljanja take storitve z višjo prenosno hitrostjo.

Po prepričanju Telekoma Slovenije je nalaganje višjih obveznosti izvajalcu univerzalne storitve v Republiki Sloveniji zaradi razlogov spremembe poslovne ponudbe načina oddajanja komercialnih TV vsebin nosilca takih vsebin, povsem neprimerno in nedopustno. Enako je, kot bo dodatno obrazloženo v nadaljevanju, povsem neprimerno iz takih razlogov širiti nabor storitev, ki sodijo med nabor univerzalnih storitev še na dostopnost do TV programov preko širokopasovnega dostopa. Dostopnost programskih vsebin preko TV in način take dostopnosti je predmet druge področne zakonodaje in ne določb ZEKom-1, ki urejajo področje vsebine, oblike in obveznosti izvajanja univerzalnih storitev. V kolikor bi pomembnost teh programov prepoznalo že Ministrstvo za kulturo, bi jim pripisalo status programov posebnega pomena in s tem posledično nujen obstoj na multipleksu, pa tega ni storilo.

Agencija tudi navaja, da se je iztekel rok, v katerem je moral operater A1 zaradi obveznosti, pridobljenih na frekvenčni dražbi leta 2014, pokriti večino ozemlja RS s hitrostjo 10 Mbit/s. Glede na ugotovitve Agencije z dne 21.7.2017, naj bi A1 svoje obveznosti izpolnil, Agencija pa zdaj za to isto hitrost ponovno zahteva investicije v ista področja, kot jih je pred slabimi 4 leti že zahtevala od drugega operaterja. To pomeni, da bo poleg OŠO na ta ista področja potrebno vsaj 3x investirati v omrežje z minimalnimi dvigi hitrosti, ki jih končni uporabnik na koncu sploh ne bo zaznal.

Na strani 27 predmetne Analize, Agencija kot enega ključnih problemov izpostavlja, kaj pomeni funkcionalen dostop do interneta (za celotno populacijo in znotraj nje za socialno šibkejšo in/ali osebe s posebnimi potrebami). Kot odprto vprašanje Agencija postavlja še vprašanje ali dostop do socialnih omrežij, YouTube in IPTV že spada v skupino storitev, ki jih mora zagotavljati funkcionalen dostop do interneta. V nadaljevanju pa se Agencija z namenom doseči vsaj najmanjši skupni imenovalac pri sinhronizaciji pojmov, sklicuje na to, da je Evropska komisija podala predlog minimalnega nabora storitev, ki jih mora zagotavljati funkcionalni dostop do interneta v vseh državah članicah. Med te našteva naslednje storitve:

- (1) elektronska pošta,
- (2) iskalniki, ki omogočajo iskanje vseh vrst informacij,
- (3) spletna orodja za osnovno usposabljanje in izobraževanje,
- (4) spletni časopisi/novice,
- (5) nakup/naročilo blaga ali storitev prek spleta,
- (6) iskanje zaposlitve in orodja za iskanje zaposlitve,

- (7) poklicno mreženje,
- (8) internetno bančništvo,
- (9) uporaba storitev e-uprave,
- (10) družbeni mediji in takojšnje sporočanje,
- (11) klici in video klici (standardna kakovost).

Med zgoraj naštetimi storitvami, ki jih je Evropska komisija predlagala kot nabor storitev, do katerih naj bi bil zagotovljen funkcionalni dostop do interneta, ni dostopnosti do TV programov preko širokopasovnega odstopa do interneta.

Izhajajoč iz navedenega, po prepričanju Telekoma Slovenije storitev dostopa do TV programskih vsebin preko širokopasovnega dostopa do interneta ni storitev, ki bi bila lahko predmet naložbe storitev, ki sodijo med univerzalne storitve in posredno tudi ne more biti uporabljena kot razlog za določitev višje hitrosti dostopa do interneta kot univerzalne storitve, niti ne za razlago in opravičevanje po potrebnosti določitev take višine hitrosti kot je predlagana prenosna hitrost za funkcionalen dostop do interneta. Posledično navedenemu pa tudi določitev predlagane prenosne hitrost za funkcionalen dostop do interneta v hitrosti, kot je predlagana s strani Agencije (10 Mbit/s), ni ne utemeljena, ne sorazmerna.

Telekom Slovenije v nadaljevanju dodatno navaja, da je po našem mnenju tako izvedba predmetne analize, ki jo je izvedla Agencija, kot še posebej predlog določitve nove prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta, ki omogoča širokopasovni dostop, glede na trenutne razmere na trgu elektronskih komunikacij v RS tudi časovno neprimerna. Tematiko določitve univerzalne storitve je prav tako potrebno obravnavati ob upoštevanju vseh vidikov razvoja in strategij ter na podlagi njih sprejetih zavez glede razvoja in investicij v širokopasovna omrežja in za zagotavljanje širokopasovnih storitev. Evropska digitalna Agenda (v nadaljevanju: DAE) sprejeta leta 2010 je vsebovala cilje glede širokopasovnega dostopa, ob tem pa so bili prvi cilji DAE (osnovna pokritost s širokopasovnim dostopom) določeni že za leto 2013 in doseženi. Zaveze DAE, katerim je Republika Slovenija dolžna slediti in jo uresničiti, zahteva širokopasovna omrežja s hitrostjo 30 Mbit/s za vse državljane Republike Slovenije. Pri tem je šla Slovenija še dlje, saj je Vlada RS na svoji seji dne 10.3.2016 sprejela DIGITALNO SLOVENIJO 2020 – Strategijo razvoja informacijske družbe do leta 2020 in Načrt razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020 (v nadaljevanju: Načrt razvoja), ki predvideva, da bo Republika Slovenija z javnimi sredstvi sofinancirala gradnjo odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije, ki bodo omogočala dostopne hitrosti vsaj 100 Mbit/s za 96% gospodinjstev in vsaj 30 Mbit/s za 4% gospodinjstev. Ob tem pa mora biti ta cilj dosežen do leta 2020. Kakršnakoli rešitev zagotavljanja širokopasovne univerzalne storitve, ki bi morebiti obvezala kogarkoli v Republiki Sloveniji, pa bi bila ob neupoštevanju navedenih dejstev povsem časovno neprimerna. Po prepričanju Telekoma Slovenije bi ob dejstvu izvajanja Načrta razvoja in investicijskih zavezah posameznih operaterjev za izgradnjo odprtih širokopasovnih omrežij, na podlagi njihovega izraženega interesa in podpisanih pogodbenih zavez za to, naložitev širokopasovnega dostopa do interneta kot funkcionalnega dostopa do interneta v okviru univerzalne storitve s hitrostjo 10 Mbit/s, predstavljala povsem nesorazmeren ukrep, ki bi financiranje namesto v izpolnjevanje ciljev strategije Digitalne Slovenije usmerjalo v financiranje zagotavljanja univerzalne storitve neke vmesne hitrosti in to na območjih, ki so/ bodo po vse verjetnosti določeni kot področja, na katerih bo gradnja omrežij potekala s pomočjo javnih sredstev. Financiranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij iz javnih sredstev, ob hkratni naložitvi obveznosti zagotavljanja širokopasovnega dostopa v okviru univerzalnih storitev, bi predstavljala kršitev pravil o državni pomoči, in nenazadnje ogrozilo projekte GOŠO 3, ki jih je dne 26.1.2018 objavil DID.

Iz poglavja 9.2. Analize je razvidno, da je pri projekciji števila potencialnih upravičencev za USO storitve Agencija kot parameter upoštevala tudi izražen tržni interes za izgradnjo hitre širokopasovne infrastrukture, pri čemer je pri upoštevanju tega parametra upoštevala kot izključitven razloga za upravičenost do USO storitev zgolj področja, kjer je tržni interes izrazil Telekom Slovenije, ne pa tudi izražen tržni interes ostalih subjektov. Neupoštevanje izraženega tržnega interesa ostalih subjektov, ki so pod enakimi pogoji in v enakih postopkih kot Telekom Slovenije izrazili tržni interes, pomeni po prepričanju Telekoma Slovenije neenako obravnavo subjektov, ki so izrazili tržni interes in posledično diskriminatorno ravnanje do izvajalca USO storitev

Agencija v Analizi navaja, da je izvajalca univerzalne storitve priključitve na javno komunikacijsko omrežje in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji določila z Odločbo USO z dne 24.11.2016, za dobo treh let od 2.12.2016 naprej. V tč. 1. a) navedene odločbe je Agencija odločila, da je obveznost zagotavljanja podatkovnih komunikacij s hitrostjo, primerno za funkcionalni dostop do interneta, kot je določena v vsakokratnem splošnem aktu, ki ureja prenosno hitrost, primerno za funkcionalen dostop do interneta. S predlogom spremembe navedenega splošnega akta, ki je predmet sedanje javne obravnave, pa Agencija predlaga spremembo in s tem bistveno povišanje prenosne hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta k uporabniku na 10 Mbit/s in od uporabnika na 1 Mbit/s. Pri navedenem predlogu določitve prenosne hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta k uporabniku, se Agencija sklicuje na podlago iz 124. člena ZEKom-1, 2. odstavek, ki v delu določa, da se prenosna hitrost določi tako, da se upošteva tisto prenosno hitrost, ki jo uporablja vsaj 80% gospodinjstev z obstoječim širokopasovnim dostopom. Po pregledu podatkov, ki jih je Agencija analizirala v predmetni Analizi, je Agencija zbirala podatke o številu gospodinjstev po naročeni hitrosti k uporabniku – (primer Tabela 1: Število gospodinjstev po naročeni hitrosti k uporabniku, na strani 23 Analize, Slika 10: Delež gospodinjstev brez fiksne infrastrukture, ki omogoča prenosno hitrost vsaj 4 Mbit/s, na strani 36 Analize, smiselno enako Slika 11, na strani 37, Slika 12, na strani 38, Slika 13, na strani 39, Tabela 5 na strani 40 Analize...). Povzeto zakonska podlaga za določitev prenosne hitrosti, primerne za funkcionalen dostop do interneta k uporabniku, določa kot parameter upoštevanje tiste prenosne hitrosti, ki jo uporablja vsaj 80% gospodinjstev z obstoječim širokopasovnim dostopom, Agencija pa je v svoji analizi zbirala in analizirala podatke o naročeni prenosni hitrosti uporabnikov, ki jo v določenih delih tekstov obravnava tudi kot omogočeno prenosno hitrost. Pri obravnavi podatkov, ki jih je v Analizi analizirala Agencija gre za drugačne podatke, kot bi morali biti podatki, ki se skladno z določbo 2. odst. 124. čl. ZEKom-1 upoštevajo pri določitvi prenosne hitrosti. Navedeno vodi do zaključka, da je Agencija predlog spremembe prenosne hitrosti, ki izhaja iz predmetne Analize in predloga Splošnega akta o prenosni hitrosti, primerni za funkcionalen dostop do interneta, utemeljila na podatkih o naročeni oziroma omogočeni prenosni hitrosti, kar je v neskladju z določbo 2. odst. 124. člena ZEKom-1, kar posledično tudi ne more predstavljati parametrov za določitev prenosne hitrosti primerne za funkcionalen dostop do interneta.

Nova predlagana prenosna hitrost za funkcionalen dostop do interneta 10 Mbit/s bi predstavlja edinstveno univerzalno obveznost v EU in v celotni Evropi.

Obveznosti nujenja univerzalnih storitev, ki vključujejo širokopasovni dostop do interneta so regulatorji do sedaj naložili samo v sedmih evropskih državah, od tega v šestih članicah EU, v nobenem primeru pa še ni naložena obveznost nujenja širokopasovnega dostopa hitrosti 10 Mbit/s.

Pregled naloženih obveznosti nujenja univerzalnih storitev, ki vključujejo širokopasovni dostop do interneta:

- **Belgija- vsi operaterji** imajo naloženo obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev, ki vključujejo širokopasovni dostop do interneta hitrosti **1 Mbit/s**;
- **Hrvaška-** obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev vključuje obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta hitrosti **1 Mbit/s**;
- **Finska- trije operaterji** imajo naloženo obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev, ki vključuje obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta hitrosti **2 Mbit/s**;
- **Malta-** obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev vključuje obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta hitrosti **4 Mbit/s**;
- **Španija-** obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev vključuje obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta hitrosti **1 Mbit/s** v smeri proti uporabniku;
- **Švedska-** obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev vključuje obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta hitrosti **1 Mbit/s** v smeri proti uporabniku;
- **Švica-** obveznost zagotavljanja univerzalnih storitev vključuje obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa do interneta hitrosti **3 Mbit/s** v smeri proti uporabniku.

Agencija še ni sprejela in objavila z Zakonom o elektronskih komunikacijah (ZEKom-1c) zahtevane najmanj triletna strategije regulacije, ki bi zagotovila regulativno predvidljivost. Že v predhodnih pripombah smo namreč opozarjali na podvajanje obveznosti in nesorazmernost ukrepa zaradi obstoja več ukrepov, ki hkrati posegajo na ista področja. Zato se nam zdi izrednega pomena, da Agencija svoje cilje in pogled v prihodnost jasno opredeli v strategiji, ne pa da nesorazmernimi in nekoordiniranimi ukrepi obremenjuje trg.

Iz prakse regulatorjev v drugih državah članicah EU, ki so napovedali višje zahtevane hitrosti za funkcionalen dostop do interneta v okviru zagotavljanja univerzalne storitve širokopolasnega dostopa, je razvidno, da so upoštevali določila veljavnega EU regulatornega okvirja, ki regulatorjem nalaga regulatorno predvidljivost in sorazmernost naloženih ukrepov. Tako je npr. Vlada v Veliki Britaniji v juliju 2017 napovedala, da bo v letu 2020 naložila univerzalno storitev širokopolasnega dostopa do interneta s prenosno hitrostjo 10 Mbit/s.

Finska je prav tako napovedala, da bo v letu 2021 naložila univerzalno storitev širokopolasnega dostopa do interneta hitrosti 10 Mbit/s, pri čemer bodo to obveznost morali izpolnjevati trije operaterji. V ostalih šestih državah članicah, kjer so regulatorji v okviru univerzalne storitve naložili tudi obveznost širokopolasnega dostopa do interneta, so zahtevane hitrosti bistveno nižje (od 1 Mbit/s do max. 4 Mbit/s).

Slovenija torej ponovno zastruje ukrepe na trgu in s tem škodljivo vpliva na razvoj in investicije z izgovorom na zahteve Evropske Komisije in ukrepe drugih držav članic, ki pa jih interpretira v prid uveljavitve nesorazmernega in nesmiselnega ukrepa, ki se bo odrazil v visokih stroških tako za Telekom Slovenije, kot za končne uporabnike, kar nedvomno ne predstavlja uveljavitve javnega interesa.

Povračilo stroškov zagotavljanja univerzalnih storitev:

V večini držav, ki operaterjem, zavezancem za izvajanje univerzalnih storitev, priznavajo povračilo stroškov, te stroške izplačujejo iz kompenzacijskih skladov, ki jih financirajo vsi operaterji (Španija, Portugalska, Poljska, Francija, Makedonija, Turčija..).

V nadaljevanju podajamo še komentarje in predloge k predlogom posameznih splošnih aktov.

10. SA o prenosni hitrosti primerni za funkcionalen dostop do interneta

3. člen (prenosna hitrost, primerna za funkcionalen dostop do interneta)

Predlagamo, da se 3. člen glasi.

»(1) Prenosna hitrost, primerna za funkcionalen dostop do interneta k uporabniku je 4 Mbit/s, od uporabnika pa 512 kbit/s.«

Obrazložitev:

Potrebno je upoštevati, da na ADSL priključkih skoraj nikoli ni možno zagotoviti hitrost od uporabnika 1 Mbit/s. Ker je v omrežju še vedno veliko ADSL priključkov, je zato maksimalna hitrost od uporabnika, ki bi jo lahko zagotovili: 512 kbit/s. Ta hitrost tudi zadostuje za delo preko oddaljenega namizja

Telekom Slovenije ima v ponudbi tudi fiksni dostop na MiniMSAN/SHDSL sistem, ki ima najnižjo ponujeno hitrost le 512 kbit/s k uporabniku in 128 kbit/s od uporabnika.

V dokumentu Analiza stanja povpraševanja po višjih hitrostih dostopa do interneta 2017, objavljenem na straneh Agencije, je v 4. poglavju podana uporaba spletnih storitev, iz katere sledi, da anketirani v največji meri uporabljajo družbena omrežja (77%), berejo dnevne novice (73%), uporabljajo zemljevide (63%), gledajo video in TV vsebine na internetu (56%) in uporabljajo storitev E-Bančništva (64%). Anketiranci z najvišjo hitrostjo interneta (20 Mb/s ali več) se nadpovprečno strinjajo, da imajo v paketu svojega operaterja vključeno več kot potrebujejo.

V osnutku nove EU regulative je pripravljen predlog minimalnega nabora storitev, katerih delovanje bi bilo potrebno zagotoviti v sklopu dostopa do interneta in so navedene na 27. strani Analize.

Večina teh storitev potrebuje hitrost prenosa do 1 Mbit/s, maksimalno 2 Mbit/s. Tudi ob istočasni uporabi dveh ali treh storitev, bi zadostovala hitrost prenosa podatkov 4 Mbit/s k uporabniku, zato predlagamo, da se upošteva dejanska potrebna hitrost za zagotavljanje funkcionalnega dostopa. Za uporabo teh storitev bi dejansko zadostovalo tudi 3G omrežje.

Hkrati pa opozarjamo, da je možnost sprejema TV programov izključena iz nabora storitev, ki bi spadale v USO, hkrati pa ima vsako gospodinjstvo komercialno možnost nabave satelitske TV, ki dejansko ponuja širok nabor programov. V kolikor bi Agencija vztrajala, da mora univerzalna storitev obsegati tudi možnost gledanje televizije, za ogled SD kanalov hitrost 4 Mbit/s prav tako zadošča.

Kot dodaten razlog za določitev nižje prenosne hitrosti navajamo še, da iz meritev prenosa podatkov na brezžičnih paketih Trio LTE ugotavljamo, da je povprečna prenosna hitrost le okoli 2 Mbit/s. Ob tem ponovno poudarjamo, da TV storitve zabava in razvedrilo ne sodijo v sklop univerzalne storitev.

Tudi javni zavod RTV Slovenija nima obveznost zagotavljanja pokrivanja na vseh lokacijah gospodinjstev. V primeru slabega sprejema RTV programov je uporabnik le oproščen plačila RTV prispevka v višini, določeni za sprejem televizijskih programov. Ima pa možnost sofinanciranja stroškov nabave satelitske opreme s strani RTV Slovenija.

Agencija je v Analizi vpliva spremembe prenosne hitrosti za funkcionalen dostop do interneta v septembru 2016 ugotovila, da je za uporabniško izkušnjo dejansko primerna hitrost 4 Mbit/s.

Prav tako je ta hitrost primerna, če jo primerjamo s hitrostjo, ki jo zagotavljajo v drugih EU državah, v katerih se zagotavlja širokopasovni dostop do interneta v sklopu USO, kar smo že podrobno predstavili. Ob tem bi še pripomnili, da je Švica predpisala novo hitrost prenosa podatkov 3 Mbit/s k uporabniku in 300 kbit/s od uporabnika v sklopu USO s 1.1.2018, kar je tudi navedeno na 29. strani Analize. Nobena od sedmih držav, ki že imajo predpisano obveznost zagotavljanja širokopasovnega dostopa, nima določene tako visoke hitrosti, kot jo predlaga Agencija. To je še en dokaz, da je predlagana prenosna hitrost s strani Agencije previsoka in preuranjena. Pričakovati je, da bo po sprejemu novega regulatornega okvirja na nivoju EU, minimalne parametre kakovosti za USO predpisal BEREC in pri tem določil tudi minimalno primerno prenosno hitrost.

11. SA o kakovosti univerzalne storitve

2. člen (izrazi)

Predlagamo, da se črta izraz »Pogostost okvar« in se definira izraz »razpoložljivost storitve«.

Obrazložitev:

Namesto parametra kakovosti »pogostost okvar«, ki se v besedilu osnutka pojavi le v 2. členu, predlagamo nov parameter »razpoložljivost storitve«, ki ga je še potrebno definirati.

3. člen (parametri kakovosti)

Predlagamo, da se črta besedilo:

- »- minimalna hitrost prenosa podatkov,
- maksimalna skupna zakasnitve prenosa podatkov,
- izgube paketov pri prenosu podatkov,«

Obrazložitev:

Minimalno hitrost prenosa podatkov je možno zagotoviti le v fiksni omrežju. To je najmanjša hitrost, ki jo Telekom Slovenije zagotavlja na dani povezavi. V primeru mobilnega omrežja ni možno zagotoviti nobene minimalne hitrosti, saj so lahko kapacitete bazne postaje v danem trenutku v celoti zasedene. Kakovost storitev v satelitskem omrežju zagotavlja ponudnik storitev satelitskega omrežja. Kakovost storitve je odvisna od danih tehničnih razmer.

Telekom Slovenije aktivno ne izvaja meritev zakasnitve prenosa podatkov in izgube paketov pri prenosu podatkov pri uporabnikih, saj bi to zahtevalo namenski sistem za merjenje teh parametrov. Naložitev te obveznosti bi povzročila nesorazmerno breme. Menimo, da je naložitev preuranjena, saj je pričakovati, da bo po sprejemu novega regulatornega okvirja na nivoju EU, minimalne parametre kakovosti za USO predpisal BEREC.

9. člen (rok za izvedbo začetne priključitve)

Predlagamo, da se rok za izvedbo priključitve, ki ni vnaprej dogovorjen, podaljša na 15 dni za 95% priključitev. Za vnaprej dogovorjen rok priključitve pa naj bi v tem roku izvedli 90% priključitev. Tako predlagamo, da se prvi in drugi odstavek glasila:

»(1) Kadar rok za izvedbo začetne priključitve ni vnaprej dogovorjen, ne sme biti povprečni čas, v katerem je bilo v enem letu uspešno izvedenih 95% priključitev, daljši od 15 dni.

(2) Kadar je rok za izvedbo začetne priključitve vnaprej dogovorjen, mora biti v enem letu v dogovorjenem roku izvedenih vsaj 90% začetnih priključitev.«

Obrazložitev:

Potrebno je upoštevati, da je rok za vzpostavitev satelitskega priključka 30 dni od podpisa pogodbe in zagotovitve tehničnih pogojev za namestitev opreme. Prav tako je iz dosedanjih poročil o kakovosti USO razvidno, da je predpisan rok prekratek.

11. člen (rok odprave napak in okvar)

Predlagamo, da se določi rok 24 ur za odprave 80% drugih napak ali okvar, zato naj se 2. odstavek glasi:

»(2) Povprečni rok odprave napak ali okvar v enem letu ne sme biti daljši od 48 ur za odpravo 80% okvar na dostopovnem delu omrežja in ne daljši od 24 ur za odpravo 80% drugih napak ali okvar na omrežju izvajalca univerzalne storitve.«

Obrazložitev:

Pri odpravi administrativnih in tehničnih napak na storitvi dostopa do interneta prek satelita, na katere Telekom Slovenije nima vpliva, je rok odprave napak 72 ur od prijave. Ta rok zagotavlja ponudnik storitve satelitskega omrežja in Telekom Slovenije nima nobenega vpliva na možnost skrajšanja. Zato je to dejstvo potrebno upoštevati pri določitvi KPI za odpravo napak.

12. člen (delež neuspešnih klicev)

Predlagamo, da se 2. odstavek glasi:

»(2) Delež neuspešnih klicev znotraj Republike Slovenije v enem letu ne sme preseči 5%, delež neuspešnih klicev v tujino v enem letu pa ne 10%.«

Obrazložitev:

Opazen je trend poslabšanja kakovosti parametrov za klice v tujino, na katere Telekom Slovenije nima nobenega vpliva.

13. člen (čas vzpostavljanja zveze)

Predlagamo, da se 4. odstavek črta, 3. odstavek 13. člena pa se glasi:

»(3) Čas vzpostavljanja zveze, v katerem je vzpostavljenih 95% zvez v Republiki Sloveniji, v enem letu ne sme biti daljši od petih sekund. Čas vzpostavljanja zveze, v katerem je vzpostavljenih 95% zvez v tujino, pa v enem letu ne sme biti daljši od desetih sekund.«

Obrazložitev:

Že iz dosedanjih poročil o kakovosti je razvidno, da pri zvezah v tujino ne dosegamo predlagane kakovosti, saj je za leto 2016 dosežen delež 89,25% znotraj 8 sekund. Opažamo trend poslabšanja teh parametrov v tujih omrežjih, na kakovost teh parametrov pa ne moremo vplivati. Tudi v Pravilniku o kakovosti storitve za enotno evropsko telefonsko številko za klice v sili 112 je v 8. členu določba:

»(2) Čas vzpostavljanja klica na številko 112, v katerem je vzpostavljenih **80 odstotkov zvez, v enem letu ne sme biti daljši od osmih sekund.**«

Telekom Slovenije ne vidi nobenega upravičenega razloga, da bi bila zahtevana kakovost univerzalne storitve višja od zahtevane kakovosti za klice v sili.

14. člen (povprečna hitrost prenosa podatkov)

Predlagamo, da se 14. člen glasi:

»Operater mora v fiksni omrežju 90% časa dneva izven vršnih ur zagotavljati razpoložljivo hitrost dostopa do interneta k naročniku in od naročnika večjo od 80% hitrosti predpisane s Splošnim aktom o določitvi hitrosti primerni za funkcionalen dostop do interneta, na podlagi prvega odstavka 124. člena ZEKom-1. Vse navedene hitrosti se smatrajo kot hitrosti med modemom naročnika in dostopovnim vozliščem operaterja, kjer se opravljajo meritve hitrosti «

Obrazložitev.

Predlagamo, da se predpišejo le parametri kakovosti za fiksni dostop, saj jih lahko zagotovimo le v fiksni omrežju. Pri LTE dostopu in satelitskem dostopu gre za deljen medij in ne moremo garantirati predlaganih parametrov kakovosti. Hitrost mobilnega interneta je odvisna od pokritosti mobilnega omrežja na lokaciji končnega uporabnika, od drugih dejavnikov na mikrolokaciji, števila uporabnikov na celici itd. Z izvajanjem dodatnih rednih meritev porabljamo že tako omejene kapacitete, ki so na voljo uporabnikom. Kakovost storitev v satelitskem omrežju zagotavlja ponudnik storitev satelitskega omrežja in je odvisna od danih tehničnih razmer. Kontinuirano izvajanje meritev na satelitskem dostopu ni smiselno, saj bi povzročilo uporabo pasovne širine, ki je dodeljena naročniku.

Maksimalna in običajna razpoložljivost hitrosti sta odvisni od dane linije (parica/optično vlakno) in se lahko izmerita po aktivaciji storitev. Telekom Slovenije privzeto pri dostopu do interneta prek fiksni storitev ne uporablja mehanizmov ali ukrepov za upravljanje prometa, ki bi lahko vplivali na kakovost storitev dostopa do interneta, na zasebnost končnih uporabnikov in na varstvo osebnih podatkov končnih uporabnikov. Za merjenje predlaganih parametrov je potrebno izvajati teste, za katere je potrebna osebna privolitve naročnikov.

V Telekomu Slovenije pripravljamo nadgradnjo, ki bo omogočala redne meritve hitrosti prenosa podatkov. Meritve bomo lahko zagotovili v četrtem kvartalu 2018.

15. člen (minimalna hitrost prenosa podatkov)

Predlagamo, da se ta člen črta.

Obrazložitev:

Minimalno hitrost prenosa podatkov je možno zagotoviti le v fiksni omrežju. To je najmanjša hitrost, ki jo Telekom Slovenije zagotavlja na dani povezavi. V primeru mobilnega omrežja ni možno zagotoviti nobene minimalne hitrosti, saj so lahko kapacitete bazne postaje v danem trenutku v celoti zasedene. Merjenje minimalne hitrosti prenosa podatkov dodatno nepotrebno porablja omejene kapacitete. Kakovost storitve v satelitskem omrežju je odvisna od danih tehničnih razmer, na katere Telekom Slovenije nima nobenega vpliva.

16. člen (maksimalna skupna zakasnitev prenosa podatkov)

Predlagamo, da se ta člen črta.

Obrazložitev:

Telekom Slovenije aktivno ne izvaja meritev zakasnitve prenosa podatkov pri uporabnikih, saj bi to zahtevalo namenski sistem za merjenje teh parametrov. Naložitev te obveznosti bi povzročila nesorazmerno breme. V fiksni omrežju in v LTE omrežju so zakasnitve manjše od 100 ms. Kakovost storitve v satelitskem omrežju je odvisna od danih tehničnih razmer, na katere Telekom Slovenije nima nobenega vpliva.

17. člen (izgube paketov pri prenosu podatkov)

Predlagamo, da se ta člen črta.

Obrazložitev:

Telekom Slovenije aktivno ne izvaja meritev izgube paketov pri prenosu podatkov pri uporabnikih, saj bi to zahtevalo namenski sistem za merjenje teh parametrov. Naložitev te obveznosti bi povzročila nesorazmerno breme. Izguba paketov je praviloma precej nižja od 5%, saj se v jedrnem delu omrežja paketi ponovijo, če niso dostavljeni in tako ne pride do izgube

18. člen (minimalna mesečna količina prenesenih podatkov k naročniku)

Predlagamo, da se 2. in 4. odstavek glasita:

»(2) Izjema je dostop preko satelita, kjer je minimalna mesečna količina podatkov k naročniku, ki jo mora zagotoviti ponudnik funkcionalnega dostopa do interneta, najmanj 20 GB.«

»(4) Če naročnik prekorači skupno zakupljeno količino podatkov, mu ponudnik lahko do konca obračunskega meseca zniža hitrost prenosa podatkov, vendar ne na manj kot 256 kbit/s k naročniku in 256 kbit/s od naročnika.«

Obrazložitev:

Drugi odstavek se spremeni le zaradi jasnosti. V četrtem odstavku pa predlagamo omejitev na 256 kbit/s k naročniku in od naročnika, saj takšno hitrost zagotavljamo v poslovnih paketih, pri rezidenčnih paketih pa le 64 kbit/s.

23. člen (ugotavljanje preseganja mejnih vrednosti parametrov)

Predlagamo, da se v 2. odstavku črta besedilo: »- maksimalna skupna zakasnitve prenosa podatkov, - izgube paketov pri prenosu podatkov,« in pri povprečni prenosni hitrosti doda »razpoložljiva«, tako naj se 2. odstavek glasi:

»(2) Postopek ugotavljanja ustreznosti, na način iz prvega odstavka tega člena, se uporablja za parameter:

- razpoložljiva povprečna prenosna hitrost.«

Obrazložitev:

Telekom Slovenije aktivno ne izvaja meritev zakasnitve prenosa podatkov in izgube paketov pri prenosu podatkov pri uporabnikih, saj bi to zahtevalo namenski sistem za merjenje teh parametrov. Naložitev te obveznosti bi povzročila nesorazmerno breme. V naši ponudbi imamo le storitve dostopa do interneta prek satelita in ne ponujamo govorne storitve prek satelita, pri kateri bi lahko bil opazen vpliv na delovanje, v primeru slabših vrednosti teh parametrov

Ob tem bi še pripomnili, da meritve hitrosti na naročnikovi opremi ne odražajo dejanskih hitrosti dostopa naročnika do javnega interneta. Različne aktivnosti na internetu zahtevajo različno visoke hitrosti interneta in redne meritve ne pokažejo dejanske razpoložljivosti, ampak le povprečno uporabo, ki je lahko precej nižja, če naročnik uporablja storitve, ki ne potrebujejo visoke hitrosti. V tem primeru ni možno trditi, da je vrednost parametra nezadovoljiva. Zato je obvezno potrebno izpostaviti, da se meri razpoložljiva hitrost do interneta in ne povprečna uporaba.

24. člen (prenehanje veljavnosti)

Predlagamo dopolnitev zaradi potrebne spremembe poročanja o kakovosti obstoječih parametrov, zato naj se 24. člen glasi:

»Z dnem začetka uporabe tega splošnega akta preneha veljati Splošni akt o kakovosti univerzalne storitve (Uradni list RS, št. 71/13) z izjemo določb, ki opredeljujejo merjenje in beleženje parametrov kakovosti storitev, povezanih z izvajanjem univerzalne storitve, ki se prenehajo uporabljati s 1. 7. 2018.«

Obrazložitev:

Potrebno je narediti prilagoditve obstoječega načina merjenja in beleženja parametrov, zato je smiselno, da se določi obdobje, v katerem se bo poročalo po trenutno veljavnem aktu (1. polovica leta 2018). Poročanje v skladu z novimi zahtevami bi se izvajalo od 1.7.2018 naprej.

25. člen (začetek veljavnosti)

Predlagamo dopolnitev z dodatnim odstavkom:

»(2) Določbe tega splošnega akta, ki opredeljujejo merjenje in beleženje parametrov kakovosti storitev, povezanih z izvajanjem univerzalne storitve, se pričnejo uporabljati s 1. 7. 2018, z izjemo določb, ki opredeljujejo merjenje in beleženje parametrov za kakovost funkcionalnega dostopa do interneta, ki se pričnejo uporabljati s 1.1.2019.

Obrazložitev:

Poročanje v skladu z novimi zahtevami bi se izvajalo od 1.7.2018 naprej za parametre, ki jih je potrebno prilagoditi novim zahtevam. Za merjenje in beleženje novih parametrov za kakovost funkcionalnega dostopa do interneta pa je potrebno narediti nadgradnjo omrežja, pripraviti poročilni sistem in testirati rešitev, pred uvedbo v produkcijo. Meritve bomo lahko zagotovili v četrtem kvartalu 2018, poročanje o kakovosti pa z letom 2019

12. SA o načinu izračuna neto stroškov univerzalne storitve

V preteklosti je Agencija večkrat obljubila, da bo pripravila podrobnejše smernice za uporabo modela za izračun neto stroškov univerzalne storitve. Glede na dejstvo, da je Telekom Slovenije vsako leto znova uveljavljal neto stroške zagotavljanja univerzalne storitve, je za takšna smernice še kako zainteresiran, saj bo le-to v končni posledici tudi pripomoglo k uspešnemu uveljavljanju neto stroškov. V zvezi s tem smo v letu 2013 že začeli s skupnimi sestanki, ki pa jih je Agencija v zadnjem kvartalu 2013 opustila, ne da bi v tem času uspeli dogovoriti ustrezen model za izračun povračila. Predlog splošnega akta, ki ga je pripravila Agencija ni toliko izboljššan, da bi omogočal učinkovito pripravo in uveljavljanje neto stroškov. Telekom Slovenije je že v okviru javnega posvetovanja Analize univerzalne storitve priključitve na javno komunikacijsko omrežje in dostopa do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji, v letu 2014 v dopisu »Pripombe oz. mnenje na analizo univerzalne storitve priključitve na javno komunikacijsko omrežje in dostopa do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji«, Agencijo pozval, da natančno definira pravila, ki bodo osnova za zaprosilo za nadomestilo neto stroškov. Hkrati pa Telekom Slovenije Agencijo poziva, naj bodo pravila za uveljavljanje povračila neto stroškov jasna, transparentna in predvidljiva tako, da uveljavljanje neto stroškov ne bo predstavljalo še dodatne regulatorne nepredvidljivosti in bodo pravila in način jasen in predvidljiv za vse subjekte in tudi za Agencijo.

4. člen (priključitev na javno komunikacijsko omrežje in dostop do javno dostopnih telefonskih storitev)

V tem členu je po našem mnenju premalo definiran postopek izračuna nedobičkonosnega priključka. Agencija naj pripravi točen postopek izračuna nedobičkonosnega priključka.

Agencija v 6. odstavku opredeljuje, kdaj bo izvajalec univerzalne storitve upravičen do povrnitve neto stroškov oz., kdaj so priključki nedobičkonosni. Posredovano lokacijo bo preverjala Agencija, ob tem pa izvajalec USO vnaprej nima dostopa do informacij, ki bi mu omogočale ugotavljanje upravičenosti zahtevka. Telekom Slovenije zato Agenciji predlaga, da v splošnem aktu omogoči izvajalcu USO predhodno preverjanje kriterijev pokrivanja pri Agenciji.

8. člen (simulacija poslovanja brez obveznosti univerzalne storitve)

V tem členu je predvidena simulacija poslovanja brez obveznosti univerzalne storitve, Pri tem je nejasno, zakaj je taka simulacija sploh potrebna, če pa se nedobičkonosnost ugotavlja že v začetku ob tem ko se definira, kateri priključki spadajo pod univerzalne storitve. Zato predlagamo, da se ta člen črta.

10. člen (prepoznavnost blagovne znamke in dobro ime družbe)

Agencija nalaga, da dobro ime družbe oceni neodvisni cenilec, ob tem pa ne opredeli, kdo bo cenilca zagotovil in kam se bodo šteli stroški njegove cenitve. Prav tako ni jasno, kako bo Agencija morebitno cenitev preverjala

11. člen (oglaševanje na javnih telefonskih govorilnicah)

V tem členu Agencija govori o nematerialnih koristih od oglaševanja na javnih telefonskih govorilnicah. Telefonske govorilnice so vse manj v uporabi, po podatkih iz zadnje ankete Agencije, jih uporablja le še 1 odstotek vprašanih. Telekom Slovenije je mnenja, da bi ocenjevanje te nematerialne koristi povzročilo več stroškov, kot bi tako oglaševanje lahko prineslo prihodkov. Zato predlagamo, da se ta člen črta.

Telekom Slovenije

Vse nedorečenosti, na katere Telekom Slovenije opozarja že zadnjih nekaj let, v tem predlogu splošnega akta ostajajo, zato poziva Agencijo, da ga ustrezno spremeni oz. sprejme operativna navodila za pripravo zahtevka za povračilo neto stroškov univerzalne storitve.

Odločba USO preneha veljati koncem 2019, kar pomeni, da bo Agencija čez leto dni morala začeti s postopki za pripravo novega razpisa za zagotavljanje univerzalnih storitev. V tem času, bodo operaterji, ki so izrazili tržni interes zagotovili priključke v skladu s tem, prav tako pa bodo v izgradnji priključki v skladu z GOŠO 3. Čez eno leto bodo razmere na trgu veliko bolj jasne in stabilne, Agencija pa bo imela dovolj časa za kvalitetno in poglobljeno analizo, ki bo pripeljala do najbolj optimalne rešitve zadovoljevanja potreb po širokopasovnih priključkih tako za potrošnike kot za operaterje.

Telekom Slovenije tako poziva Agencijo, da objavljene dokumente ponovno preuči in jih prilagodi na dejansko stanje na trgu ter s tem ne postavlja dodatnih ovir za investiranje v omrežje, ki že poteka skladno s strategijo Digitalna Slovenija 2020. V tem trenutku bi bila naložitev predlagane hitrosti kot univerzalne storitve nesorazmerno breme za vse operaterje, ne le za izvajalca, poleg tega pa za končnega uporabnika, ki pričakuje priključek skladno s tržnim interesom ali GOŠO3, povsem nesmiseln ukrep. Zato predlagamo, da Agencija predlog v celoti umakne.

Lep pozdrav,

mag. Suzana Leben
direktorica
Strategija in regulativa

Telekom Slovenije
188
d.d.

11/11